

Rudolf Steiner skolen

Formål og værdigrundlag

Undervisningsplaner med slut- og delmål

Skolens formål

Rudolf Steiner skolen er en friskole, som tilbyder undervisning fra børnehaveklassen til og med 9. klasse.

Skolen skal i tæt samarbejde med eleverne og deres familier skabe et trygt og udviklende bindeled for den enkelte elevs vej fra det lille fællesskab i familien til det større fællesskab i skolen og samfundet.

Grundlaget for pædagogikken er udformet af Rudolf Steiner i forbindelse med hans ledelse af den første Waldorfskole i Stuttgart i 1919.

Skolens målsætning og værdigrundlag

Eleverne fremstiller selv deres lærebøger ud fra den fortællende og levende undervisning, der på den ene side følger en undervisningsplan og på den anden side løbende tilpasses den enkelte klasse og den enkelte elevs behov. Men pædagogikken er videreudviklet, så den svarer til vores tid.

Eleverne er aktive deltagere i læreprocessen. Derfor bruges ingen standardiserede lærebogssystemer. Indholdet af undervisningsplanen er tilrettelagt således, at eleverne får kundskaber om, og kan indleve sig i det, som de ud fra deres aldersmæssige udvikling har brug for. Den bærende idé i Steinerpædagogikken er troen på det enkelte menneske uendelig muligheder.

Når eleverne begynder i skolen har det et, om end ubevidst, stærkt behov for at lære, blive mere og mere menneske, realisere noget individuelt og stort, kort sagt at blive skabende i ordets fulde betydning.

-2-

Kundskaber er ikke mål i sig selv, de er først og fremmest midler til at udvikle mennesket i dets vilje, følelse og tanke, så eleverne efter endt skolegang kan gå ud i livet som hele mennesker.

Al undervisning i Steinerskolen skal være kunstnerisk anlagt. Eleverne arbejder meget med kunstneriske discipliner i alle fag, hvilket dog ikke betyder, at de skal uddannes til kunstnere, men det er et element af undervisningen for at udvikle deres lyst og evne til at lære at lære.

Undervisningen skal i sit indhold sigte mod at udvikle og udfordre elevernes evner, færdigheder, anlæg og lyst. Eleverne skal udvikle manuel kunnen, kropslige kompetencer, performative evner og intellektuelle færdigheder.

Undervisningen skal i sin form være med til at udvikle og udfordre eleverne til selvstændig stillingtagen, udvikle lydhørhed og kritisk sans, samarbejdsevne og samarbejdsvilje, initiativ og kreativitet, arbejdsglæde og gode arbejdsvaner samt empati og indlevelsessevne.

I steinerskolerne forventes det, at lærerne optræder som et forbillede og er i besiddelse af den naturlige autoritet, afpasset efter elevernes alder.

Skolens voksne skal være såvel elevens med- som modspillere i en proces, hvor undervisningen udvikles fra lærerstyring til deltagerstyring henover skoleårene.

Fortællingen er en gennemgående undervisningsmetode, som anvendes i enhver hensigtsmæssig sammenhæng, da den dels taler til og udvikler elevernes fantasi dels evner at etablere mødet mellem eleverne og stoffet, det nære og det fjerne, det kendte og det ukendte.

Et forpligtende fællesskab

Skolen skal samle børn og voksne i et forpligtende fællesskab om hele skolens virke hvor ligeværdig medleven af såvel børn som voksne tilsammen skaber et fællesskab, som er større end summen af de enkelte dele.

At hver enkelt oplever at være en del af et sådant fællesskab, er et centralt mål for at skolen kan leve op til sit formål, og skolen skal i sit virke og sin dagligdag skabe mulighed for, at alle i frihed og ligeværdighed kan blive en del af denne erfaring.

Familien – eleven – skolen

Barndommen er den støbeform, der lægges til grund for det enkelte menneskes tilværelse. Denne tid i menneskets liv har sin helt unikke værdi og er dermed udgangspunktet for skolens dagligdag. Barnet skal mødes i ydmyghed af de voksne og skolens system, hvis opgave det er at møde det enkelte barn der, hvor det er. Skolen skal oplive og oplyse i en gensidig vekselvirkning mellem barnets personlighed og dets dannelse.

Skolens virke

Undervisning er det frieste af alle menneskelige forhold, da den afhænger helt og holdent af de deltagendes frie vilje.

Undervisningens formål er at hjælpe børnene til gennem erfaring at kategorisere fænomener på en for dem stadig mere hensigtsmæssig måde, dvs. så de kommer til at forstå mere og mere, bedre og bedre. Undervisningens skal samtidig hermed udvikle lysten og evnen til at lære at lære.

-3-

Undervisningen skal i sit *indhold* sigte mod at udvikle og udfordre elevernes evner, færdigheder, anlæg og lyst. Eleverne skal udvikle manuel kunnen, kropslige kompetencer, performative evner og intellektuelle færdigheder.

Undervisningen skal i sin *form* være med til at udvikle og udfordre eleverne til selvstændig stillingtagen, udvikle lydhørhed og kritisk sans, samarbejdsevne og samarbejdsvilje, initiativ og kreativitet, arbejdsglæde og gode arbejdsvaner samt empati og indlevelsessevne.

Skolens voksne skal være såvel barnets med- som modspillere i en proces, hvor undervisningen udvikles fra lærerstyring til deltagerstyring henover skoleårene.

Fortælling er en gennemgående metode, som anvendes i enhver hensigtsmæssig sammenhæng, da den dels taler til og udvikler børnenes fantasi dels evner at etablere mødet mellem børnene og stoffet, det nære og det fjerne, det kendte og det ukendte.

Fortælling er endvidere en beskrivelse et samvær i en fri og levende vekselvirkning, en måde at være sammen, at leve sammen og at lære sammen på.

I fortællingen involveres og engageres såvel fortæller som tilhører i et historisk-poetisk møde, hvor den enkelte i fuld frihed er medvirkende til at forme og skabe den fælles fortælling.

Et folkeligt initiativ i et frit folkestyre

Skolen er i sin grundlag et folkeligt initiativ, der styres efter traditionelle danske demokratiske erfaringer, hvor den enkeltes frihed, mindretallets rettigheder og deltagernes ligeværdighed er centrale omdrejningspunkter.

Børnene skal i deres dagligdag leve i og lære af og om en sådan demokratisk praksis.

De skal efter evner inddrages i beslutninger om egne forhold, og på den måde vokse ind i et fællesskab, der bæres af frihed, ansvar og empati.

Undervisningsplan med slut- og delmål

Rudolf Steiner skolen tilbyder undervisning inden for følgende fagrække, der er nærmere beskrevet i det efterfølgende:

Humanistiske fag:

Dansk på 1. - 9. klassetrin

Engelsk på 1. - 9. klassetrin

Tysk på 1. - 9. klassetrin

Fortælling på 0. - 9. klassetrin (omfatter fagområder fra fagene dansk, historie, kristendomskundskab, musik og billedkunst)

Samfundsfag på 9. klassetrin

Naturfag:

Matematik på 1. - 9. klassetrin

Geografi på 4. - 9. klassetrin

Botanik på 5. - 6. klassetrin

Biologi på 7. - 9. klassetrin

Zoologi på 4.- 5. klassetrin

Fysik/kemi på 7. - 9. klassetrin

Praktisk/musiske fag:

Idræt på 0 - 9. klassetrin

Håndarbejde på 0 – 9. klassetrin

Sløjd på 5-9. klassetrin

Eurytmi på 0-9. klassetrin

Sang/Musik på 1. - 9. klassetrin

Obligatoriske emner:

Færdselslære varetages af klasselæreren

Uddannelses- og erhvervsorientering varetages af dansklæreren i samarbejde med UU

Sundheds- og seksualundervisning samt familiekundskab er knyttet til biologi

Der undervises i dansk på alle klassetrin (1.-9. klasse)

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

Det talte sprog (lytte og tale)

Det skrevne sprog (læse og skrive)

Sprog, litteratur og kommunikation

-5-

Undervisningsplan for skolens fagrække

Dansk:

Formål

Formålet med undervisningen i dansk er at opleve, udvikle og fremme elevernes forståelse for sproget, som det væsentligste middel til at knytte os sammen i forskellige personlige, kulturelle, historiske og politisk/socialt fællesskaber. Sproget er en væsentlig udtryksform, når vi vil beskrive såvel den åndelige/poetiske som den materielle/historiske virkelighed i os og omkring os. Undervisningen skal tale til elevernes lyst, fantasi og engagement, så de finder glæde ved at udtrykke sig sprogligt. Den skal give dem mod og evne til at formulere sig om deres liv, drømme og anelser i samtale og fortælling. Endvidere gennem lytten, læsning, iagttagelse og skriftlig formulering at give dem redskaber til analyse, kontakt og kommunikation samt forsøge at klargøre menneskelivets grundvilkår i et alsidigt og nuanceret sprogligt samspil med andre. Undervisningen i dansk omfatter både fiktion og fakta, det fortryllende, det fantastiske, mystiske, eventyrlige, det socialrealistiske og det faktuelle for dermed at klargøre for eleverne, hvor mangfoldigt og omfattende menneskelivet og verden er. Undervisningen skal gennem oplevelse og læsning af fortidens og vor egen tids litteratur styrke elevernes forståelse af sig selv som en del af en dansk og international sammenhæng. Danskundervisningen skal bygge på æstetisk, etisk og historisk forståelse. Derfor har undervisningen endvidere til formål at medvirke til elevernes personlighedsudvikling ved at pege på vekselvirkningen mellem sprog og virkelighed og mellem individ og fællesskab. Undervisningen skal give eleverne adgang til det nordiske sprog- og kulturfællesskab.

Slutmål efter 9. klassetrin

Slutmål i dansk – Det talte sprog:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form bruge kropssprog, og stemme i en form, der passer til situationen bruge hjælpemidler til støtte for mundtlig fremstilling, fx tavle og overheadprojektor lytte aktivt og analytisk både i samtale, fortælling og ved længere mundtlig fremstilling lytte til norsk og svensk med forståelse.

-6-

Slutmål i dansk – Det skrevne sprog – læse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse bruge forskellige læsemåder, der er afpasset læseformål, genre og medie fastholde det væsentlige af det læste i mundtlig og skriftlig form forholde sig åbent og analytisk til tekster fra forskelligartede medier opnå og vise indsigt i forskelligartede teksters og teksttypers egenart og virkemidler forstå og bruge forskellige trykte og elektroniske kildetyper (tekster, billeder og lyd) målrettet og kritisk, herunder udvælge, bearbejde og sammenfatte det væsentlige i teksten i forhold til læseformål læse norske og svenske tekster med forståelse.

Slutmål i dansk – Det skrevne sprog – skrive:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at skrive forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst anvende og forholde sig til korrekt sprog, retstavning og tegnsætning i egne og andres

tekster

anvende layout så tekst og billeder understøtter kommunikationen

skrive en læselig, personlig, rytmisk håndskrift med passende hastighed og skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik

indgå i dialog om egne og andres skriftlige fremstillinger

bruge informationsteknologi til at organisere, tydeliggøre og præsentere information til en bestemt målgruppe

fastholde det væsentlige af det, de læser, hører og ser.

Slutmål i dansk – Sprog, litteratur og kommunikation:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at gøre rede for sproget som handlemulighed og anvende det i en form, der passer til situationen

tilegne sig kundskaber om sprog og sprogbrug, bevidsthed og viden om sprogformer, om sproglig stil og korrekthed samt om sprogets virkemidler, funktion og opbygning

have indsigt i sprog, teksters og forskelligartede mediers æstetik og gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation

tilegne sig kundskaber om dansk litterær og kulturel tradition og udvikling

-7-

gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i tekster og andre udtryksformer

fortolke, vurdere og perspektivere ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur samt sagprosa og andre udtryksformer på baggrund af såvel umiddelbar oplevelse som analytisk fordybelse

gøre rede for litterære genrer, fremstillingsformer, fortælle teknikker og virkemidler og anvende dem i en form, der passer til situationen

tilegne sig kundskaber om trykte og elektroniske medier, billedkunst, film og drama og udtryksformernes sprog og æstetik

anvende informationsteknologi til lyd- og billedforløb i fiktive og ikke-fiktive udtryksformer og multimedier i en form, der passer til situationen

søge forskellig slags information og anvende den bevidst i en passende form.

De obligatoriske emner **Færdselslære og Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering** søges varetaget af klasselæreren på alle klassetrin.

Undervisningen følger formål og slutmål, der er fastsat for folkeskolen i Fælles Mål.

Delmål 1 Efter 3. klassetrin

Det talte sprog:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

*bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse
fortælle, hvad de er optaget af, og udtrykke sig i genrer som referat, fortælling,
oplæsning og drama
tale med om kropssprog og stemme som udtryksmiddel
bruge hjælpemidler, når de fortæller og dramatiserer
lytte aktivt.*

Det skrevne sprog - læse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

*læse ukendte, lette og alderssvarende tekster uden hjælp
vise et sikkert kendskab til bogstavernes form, lyd og kombinationer
læse forberedte tekststykker op, herunder eventyr, sagn, rim og remser
lytte til andres oplæsning af tekster, herunder sagn, myter og salmer
udtrykke deres egen forståelse af tekster
gengive tekster i dramatisk form
læse med forståelse og genfortælle handlingen i en tekst.*

-8-

Det skrevne sprog - skrive:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

*skrive i enkle fiktive genrer som historie og eventyr
skrive enkle tekster om egne oplevelser samt skrive ud fra fantasi, billeder og læste tekster
skrive berettende
skrive kronologisk
stave til lydrette og hyppige ord i egne tekster
skrive de små og store trykbogstaver i håndskrift
lytte til andres tekster og læse egne tekster op i mindre grupper
forholde sig skriftligt ved at tegne og skrive beskeder.*

Sprog, litteratur og kommunikation:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

bruge sproget som middel til konfliktløsning, underholdning og formidling af viden

*og være opmærksomme på sprogets historisk/poetiske funktion
tale med om samspillet mellem sprog, genre, indhold og situation
være opmærksomme på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i deres egne og andres tekster
kende enkle sproglige virkemidler
vide at sprog er opbygget af ord og sætninger, og at der er forskellige ordklasser
vide at der er forskel på det talte og det skrevne sprog
vide at tekster fra gamle dage kan være forskellige fra vores tids tekster
forstå at tekster og andre udtryksformer kan udtrykke holdninger og værdier
samtale om tekster og andre udtryksformer ud fra deres umiddelbare oplevelse og forståelse
kende forskellen mellem fiktion og ikke-fiktion
tale med om hovedindhold, tid, sted og handling i tekster og andre udtryksformer
udtrykke sig i enkle produktioner med billeder, lyd og tekst samt i dramatisk form
finde information på forskellige måder.*

-9-

Delmål 2 Efter 6. klassetrin

Det talte sprog:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at
*bruge talesproget forståeligt og klart i fortælling samt samtale, samarbejde, diskussion, fremlæggelse og fremførelse
udtrykke sig mundtligt i genrer som referat, kommentar, argumentation, debat, information, fortælling, oplæsning, interview, forespørgsel og drama og oplyse om fagligt stof
udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i sammenhængende mundtlig form
bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre
bruge hjælpemidler, der støtter kommunikationen, bl.a. stikord og plancher*

*lytte aktivt til bl.a. eventyr, sagn og myter, sange og salmer og følge op med analytiske og vurderende spørgsmål
fungere som mødeleder, der styrer og konkluderer i en mindre forsamling
forstå lette norske og svenske tekster og andre udtryksformer og kende til nogle ligheder og forskelle mellem nabosprogene.*

Det skrevne sprog - læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

*læse sikkert og med passende hastighed i både skønlitterær og faglig læsning
bruge forskellige læsemåder - oversigtslæse, punktlæse og nærlæse
fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af understregning, referat og resumé
læse op og gengive egne og andres tekster i dramatisk form
læse lette norske og svenske tekster.*

Det skrevne sprog - skrive:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

*skrive i fiktive og ikke-fiktive genrer
skrive sammenhængende om oplevelser, erfaring, fantasi, viden og følelser
skrive refererende, beskrivende, berettende, kommenterende og argumenterende
indsamle stof og disponere et indhold samt skrive fra idé til færdig tekst
bruge substantiver, verber, adjektiver og pronominer i korrekt bøjningsform i egne tekster
og bruge regler for sammensætninger
bruge ordbogens opslagsdel
bruge nyt afsnit, sætte punktum, spørgsmålstegn og komma samt markere replikker i egne tekster
bruge illustrerende billeder i egne tekster
skrive en sammenbundet, letlæselig brugsskrift med passende hastighed
give respons på andres tekster og modtage respons på egne tekster efter vejledning
bruge skrivning bevidst som hjælpemiddel i andre sammenhænge
som logbog, og hurtigskrivnings notater.*

Sprog, litteratur og kommunikation:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

*bruge sproget som middel til konfliktløsning, overtalelse, underholdning,
argumentation, formidling af viden og have viden om sprogets poetiske funktion
udtrykke viden om samspillet mellem sprog, genre, indhold og situation
vise indsigt i sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i deres egne og andres tekster
kende betydningen af sproglige virkemidler*

skelne mellem hel- og ledsætninger, kende de vigtigste sætningsled og have viden om forskellige ordklasser og deres funktion i sproget
kende forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog
kende til litteraturens foranderlighed gennem tiderne
finde udtryk for værdier både i andres udsagn og i tekster og andre udtryksformer
fortolke, perspektivere og forholde sig til tekster samt andre udtryksformer ud fra umiddelbare oplevelse og begyndende analytisk forståelse i samspil med andre
kende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion
gøre rede for genre, hovedindhold, kommunikation, komposition, fortælleforhold, fremstillingsform og temaer i tekster og andre udtryksformer i samspil med andre
udtrykke sig i drama, billeder, lyd og tekst i forskelligartede produktioner
søge information på forskellige måder samt forholde sig til resultaterne.

Delmål 3 Efter 9. klassetrin

Det talte sprog:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

bruge talesproget forståeligt, klart og varieret i samtale, samarbejde og diskussion
vælge den mundtlige genre, der passer bedst til situationen
fremlægge og formidle stof med indsigt i, hvilken form der passer til situationen,
og hvilke hjælpemidler der bedst støtter hensigten
udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og kommunikationssituation
bruge hjælpemidler, der støtter kommunikationen, og gøre sig fri af manuskript
lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
fungere som mødeleder, der styrer og konkluderer
forstå norsk og svensk i store træk og have kendskab til ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog - læse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

læse sikkert og med passende hastighed i både skønlitterær og faglig læsning

benytte varierende læsemåder afpasset efter formålet, oversigtslæse, punktlæse og nærlæse fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af understregning, referat, resumé og notater læse op og gengive egne og andres tekster i fortolkende og dramatisk form læse norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog - skrive:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

*vælge den fiktive eller ikke-fiktive genre, der passer bedst til skriveformålet
skrive sammenhængende, klart, bevidst reflekterende og forståeligt om fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en form, der passer til situationen
skrive refererende, beskrivende, berettende, kommenterende, argumenterende og reflekterende.
indsamle stof og disponere et indhold på en måde, der fremmer hensigten med kommunikationen og styre skriveprocessen fra idé til færdig tekst
forholde sig til formel sproglig korrekthed i egne og andres tekster
bruge regler for sammensætninger og afledninger i egne og andres tekster
bruge ordbogens opslagsdel og indholdsdel og bruge stavekontrol og autokorrektur på computer
bruge nyt afsnit, sætte tegn og markere replikker i egne tekster
anvende layout og bruge billeder i deres egne tekster
skrive en læselig brugsskrift med passende hastighed
skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik
give respons på andres tekster og modtage respons på egne tekster*

Sprog, litteratur og kommunikation:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

*bruge og gøre rede for sproget som middel til konfliktløsning, overtalelse, underholdning, argumentation, manipulation, formidling af viden samt sprogets poetiske funktion
gøre rede for samspillet mellem sprog, tekst, genre, indhold og situation
forholde sig analytisk og vurderende til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed
gøre rede for betydningen af sproglige virkemidler og bruge dem
kende forskellige sætningstyper og sætningsled samt ordklasserne og deres funktion i sproget. Kende til sprogets udvikling og mangfoldighed.
anvende viden om litteraturens foranderlighed gennem tiderne
vurdere og perspektivere værdier og værdiforestillinger i andres udsagn samt i tekster og andre udtryksformer fra forskellige tider
fortolke, vurdere og perspektivere tekster og andre udtryksformer
kende forskellige genrer og deres blandingsformer inden for fiktion og ikke-fiktion
gøre rede for genre, kommunikation, komposition, fortælleforhold, fremstillingsform, tema og motiv, sprog og stil samt meningen i tekster m.v.
udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i såvel enkle som mere komplekse produktioner i en form, der passer til situationen, samt i dramatisk form.*

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan beskrives som følger:

1. forløb: 1. - 3.klassetrin

Hver enkelt elev arbejder med sit sprog i mange forskellige situationer: ved at tale, ved at genfortælle, ved at fremvise, ved at lytte til hinanden, ved at læse og skrive samt ved at udforske sproget, bl.a. gennem leg, sang og eksperimenter.

Hovedvægten lægges på arbejdet med de elementære læse-, skrive- og stavefærdigheder.

Det talte sprog

I 1. klasse udnyttes det behov, små elever har for at bevæge sig, hvor de til digte, rim og remser bruger krop, fingre og gebærder i rytmisk bevægelse.

I bogstavindføringen bruges historier, tegning, malning og læreren finder passende vers, hvorved man kan forbinde vejen over billede og lyd til skriftegnet.

Eksempel: **Bjørnen brummer bagved busken, buldrer, bumper og banker**

Sprogopfattelsen bliver næret gennem det daglige fortalte eventyr, genfortælling og dramatisering af dette.

I 2. klasse fortælles om fabler og legender og her er der rig lejlighed til at dramatisere eventyrerne, hvilket fremmer den sproglige stimulans.

I 3. klasse fortælles fra Det gamle Testamente, som opfattes som hele menneskeheds historie, og her opleves mange fremmedartede ord og udtryk, idet stemningen i det gamle testaments fortælleform søges bibeholdt.

Ligeledes er danskfaget en del af hjemstavns læren, hvor eleverne hører om og arbejder med de gamle håndværk, bondes liv, fiskerens liv osv. I dette fag siges og bruges mange gamle begreber, hvilket øger ordforrådet og opøver en god udtale.

Det skrevne sprog

I al ro tilegner eleverne på en Rudolf Steiner skole sig skrivningen, først senere læsningen. Først gribe derefter begribe.

Ud fra eventyr tilegnes alle konsonanterne og ud fra gebærder tilegnes vokalerne, fordi de har en forbindende og sjælelig stemning. Hertil er skolens særlige fag, eurytmi, til stor hjælp.

Efter i løbet af 1. klasse at have lært de store latinske bogstaver, lærer eleverne de små latinske trykte bogstaver at kende.

Da det er for tidligt at tale om retskrivning, bliver de fleste ord og sætninger dikteret af læreren.

Eleverne skriver også selvstændigt, men mere ”ud fra øret”, dvs. at de skriver lydskrift og bliver ikke øjeblikkeligt korrigeret. Det er vigtigt ikke at dræbe lysten til at udtrykke sig skriftligt, ved ustandselige korrektioner. Ud fra det skrevne og gentagelser på tale, lærer de lidt efter lidt ordets

korrekte stavemåde.
(fortsættes)

-13-

I 3. klasse søges en overgang til en smuk håndskrift, skråskrift. Først øves med fjerpen og blæk, senere med fyldepen.

Læsningen øves nu i form af en læsebog læreren selv har fremstillet ud fra tidligere kendte tekster, eller en anden egnet trykt bog.

Det forventes, at de fleste elever har tilegnet sig den elementære læsning i slutningen af 3. klasse, en

undervisning der i høj grad bygger på højtlesningen, både i kor og individuelt. Men da skolen ikke benytter sig af trykte lærebøger, er læsefærdigheden ikke så påtrængende nødvendig, hvorfor elever der ikke helt har tilegnet sig læsefærdigheden, får ro og god tid til at erhverve sig den i løbet af 4. klasse.

På dette klassetrin øves også ordklasserne: Navneord, udsagnsord og tillægsord.

Sprog, litteratur og kommunikation

Der bygges på elevernes erfaringer med hverdagsprog i arbejdet med en forståelse af at tekster er et sprog bestående af udtryk og indhold.

Forskelle mellem det talte og det skrevne sprog opdages og erfares gennem sproglege, dramatisering, skrivning af breve, skriftlige og mundtlige fortællinger.

Lege, dramatisering, samtaler osv. Støtter den sproglige opmærksomhed og forståelse af tekster.

Eleverne opfordres til at læse egnet børnelitteratur hjemme.

Der lægges vægt på den frie samtale med udgangspunkt i elevernes egne oplevelser eller de oplevelser de har haft i forbindelse med stoffet.

Eleverne opmuntres til at spørge og få svar på spørgsmål.

2. forløb: 4. - 6. klassetrin

Hovedvægten lægges på elevernes arbejde med begreber og praktiske færdigheder gennem oplevelse, udforskning og erfaring, ligesom de danskfaglige dimensioners indbyrdes sammenhænge er grundlaget for undervisningen.

De elementære læse-, skrive- og stave- færdigheder konsolideres og automatiseres.

Det talte sprog

I 4. klasse møder eleverne nu i kraftfulde billeder den nordiske mytologi, heltesagn og fortællinger fra Danmarkshistorien. Halvt mystisk, halvt historisk stiger fortiden frem, dramatisk og handlingsmættet. Altså mere historier end historie.

Ud fra dette fortællestof er der gode muligheder for at finde stof til recitation, f.eks. fra Edda`en. Ligeledes kan man i rytmisk tale opføre små og store skuespil om emnet.

I 5. klasse antager undervisningen en ny karakter. Nu skildres konturerne af en udvikling, af menneskehedens historiske gang. Eleverne hører om de store kulturhistoriske perioder der har været, den indiske, den persiske og den ægyptiske. På baggrund af den orientalske verden, træder så den græske skønhedsverden frem i myter og historie, i tragiske, gribende skæbner eller i befriende, humoristiske episoder.

Ved at beskæftige sig med disse historiske kulturperioder, har man mulighed for at bruge de mange oprindelige tekster der er til rådighed, ofte i deres oprindelige form. Ved at bruge disse vers og tale i kor, forstærker man sprogkraften, som oven i købet i den gamle græske hexameter-rytme, inddrager hjerte- og pulsslæg i et harmonisk forhold.

Ligeledes er Homers sange og Goethes Achilleus velegnet til i sproget at give en klasse et velgørende og velordnet element

I 6. klasse følger Roms historie som en naturlig fortsættelse.

Rom`s historie danner også baggrunden for kristendommens tilblivelse.

Omkring det 12. år vågner behovet for at kunne se sammenhænge i livet. Kausalitetsbegrebet kommer nu ind som en ny færdighed hos eleverne. Her kan man med sproget arbejde med små historier i recitationsform som ballader og folkeviser.

Her, som i de fleste andre fag indgår danskundervisningen som en vigtig del i fortællefagene, hvor der bliver lagt vægt på korrekt sproglig udtale.

Det skrevne sprog

I 3. klasse har eleverne stiftet bekendtskab med de tre ordklasser: navneord, udsagnsord og tillægsord. I 4. klasse arbejdes der nu videre med dette tema, verbernes tider, intetkøn og fælleskøn, samt adjektivernes gradbøjning. Dette gøres dog ikke ud fra en meget abstrakt og systematisk form, men mere ud fra en oplevelse af kvalitetene i nutid, fortid og fremtid.

Ved afslutning af 4. klasse bør eleverne være sikre i ordklasserne: verber, substantiver, adjektiver og til en vis grad forholdsord og stedord.

Den sammenhængende skrift skrives med øje for skriftens form, binding og hældning, hvilket suppleres med dynamisk tegning.

Kunsten i at skrive øves flittigt. På dette alderstrin er sproget helt centralt for fordøjelsen af lærestoffet. Eleverne skriver ”stile” og ”digte” om indholdet i fortællestoffet, og da det er så indholdsrigt, har de derfor meget på hjertet. Dette er forudsætningen for at have lyst til at skrive. Højtlesning såvel som individuel læsning øves og retskrivningen får en fremtrædende plads. I 5. klasse øves grammatikken fortsat og retskrivningen øves bl.a. gennem diktater og genfortælling. Stadig hentes meget af danskundervisningen fra alle fag og elevernes arbejdshæfter bærer nu præg af at være mere omhyggeligt udarbejdet og opstillet i meningsfyldt sammenhæng mellem tekst og illustrationer. På dette alderstrin stimuleres eleverne til selvstændig læsning ved besøg på biblioteket, oprettelse af klassebibliotek o.lign.

-15-

I 6. klasse skal eleverne nu skrive helt selvstændige tekster som f.eks. stile. Den nyvundne evne til bevidst iagttagelse danner udgangspunkt for en ny og selvstændig skriveglæde. Der skal fra lærerens side vejledes, men indholdet skal komme fra elevernes egne erfaringer. Tekster bliver da også til stadighed hentet fra hovedfagsundervisningens fortællestof, hvilket er et vigtigt øvelsesmateriale, som bidrager til elevernes skriveglæde. Retsskrivning øves nu systematisk, og korrekt ortografi er et central emne i 6. klasse.

Sprog, litteratur og kommunikation

Gode skønlitterære forbilleder bliver vigtige i valg af læsestof. Der kan gives anvisninger på stilistiske virkemidler, dog uden pedanteri. Følelsen for det som er ”godt skrevet” vågner hos mange.

Der lægges stor vægt på elevernes til mundtlig at gengive hvad de har set eller hørt i deres dagligdag. I nogle fag vil det være muligt og oplagt, at give eleverne mulighed for at fremføre deres oplevelser eller synspunkter i form af foredrag for klassen. De kan også referere bøger de har læst, enten som et skriftligt eller mundtligt referat.

I 6. klasse arbejdes der mere bevidst på, hvordan man diskuterer og kommunikerer i en klasse

3. forløb: 7. - 9. Klassestrin

Bearbejdelsen af oplevelser og erfaringer støttes i stigende grad af analytisk virksomhed. De danskfaglige dimensioner integreres videst muligt.

Undervisningen i litteraturforståelse bygger på samvær og samtale om litteratur med udgangspunkt i elevernes umiddelbare oplevelse og forståelse af litterære tekster, både oplæste og selv læste. Begyndende analytisk forståelse af sammenhænge mellem sprog, genre, handlingsforløb, personer og miljø samt synsvinkler spiller en vigtig rolle i arbejdet med litteratur og andre udtryksformer. I skolens begynderundervisning afviger progressionen fra folkeskolens, idet skolen lægger megen vægt på den elementære undervisning i skrivning, læsning og retsskrivning kombineret med en fortællende undervisning, der især dækker området folkeeventyr, sagn, myter samt rim og remser.

Skolen regner således 3. klasse for at være afslutningen på 1. danskforløb.

Det talte sprog

Den daglige recitation af digte eller vers før morgensang i salen og inden hovedfagstimens begyndelse, skal have en sammenhæng med årstidernes skiften og festtider som, jul, påske, Sct. Hans og Sct. Michaels dag.

For at belive og motivere den stadige og daglige øvelse, er det en god ting for de større elever, at tage del ud af teksten for at beskrive og tale om indhold eller form i det der bliver sagt.

I dramatikperioderne arbejdes der i enkle øvelser med sproget, som er en stor hjælp til eleverne for at udrydde eventuelle sprogfejl og for på rette vis at karakterisere en rolle. Ligeledes indgår kropssprog, artikulation, stemmestyrke, tempo og rytme i indstuderingen af en rolle.

Emnerne tages fra klassiske forfatter som: Shakespeare, Ibsen, Shaw eller andre.

Der arbejdes med samtale og længere mundtlig fremstilling samt med mødeteknik og forskellige former for debat.

-16-

Det skrevne sprog

I 7. klasse fortsætter arbejdet med selvstændig tekstfremstilling. Læreren sørger for, at dette går gennem alle hovedfagsperioder. På denne måde vækkes sansen for, at de forskellige temaer kræver forskellig stilart. Skildringen af et kemiforsøg har en helt anden saglighed end skildringen af en historisk fortælling. I de helt selvstændige stile, lægges der vægt på evne til en nær og sansemættet iagttagelse.. Som et nyt tema nærmer man sig forsigtigt elevernes eget indre rum: sproget som instrument for at skildre følelser og oplevelser af personlig art, som glæde, sorg, skuffelse eller vrede. Det er også vigtigt, at vise hvordan sproget har former som udtrykker fine følelser og nuancer. Sproget har en iboende rigdom og visdom, som ikke må gå tabt.

Det overordnede er glæde ved at læse. Derfor stimuleres eleverne til at læse meget og helst god litteratur udenfor skolens rammer, til at besøge biblioteket, hvilket alt sammen sker i nært samarbejde med hjemmet. Eleverne får også til opgave at læse en eller flere bøger, som de derefter giver referat af.

I 8. klasse er de skriftlige opgaver delt i to. På den ene side skal eleverne lære at bruge et sagligt sprog. På den anden side er sproget det vigtigste instrument til at udtrykke det stærke indre liv, som lever i unge mennesker. Et mål for danskundervisningen er, at sproget efterhånden bliver deres helt eget kunstneriske udtryksmiddel. Derfor gælder det om at læse meget, læse og blive glad for god litteratur, begynde at kunne genkende stilistiske virkemidler og blive kendt med de vigtigste forfattere.

Stadig spiller tekstarbejdet i hovedfag en vigtig rolle. Både her og i de rene danskopgaver, vil det være aktuelt at finde arbejdsområder for en procesorienteret skrivning, som i sin videre udvikling til det færdige resultat vil være præget af en stærk bearbejdning.

Grammatikken repeteres til stadighed ligesom den øves i engelsk og tysk.

I 8. klasse arbejdes meget med biografier af historiens store mænd og kvinder.

Man læser og diskuterer avisartikler og eleverne kan ofte med fordel og stor glæde lave deres egen avis og dermed optræde som journalister, redaktører osv.

Litteraturhistorien bliver i 9. klasse vigtig. Her behandles Goethes og Schillers liv og værk ligesom litterære strømninger i dansk litteratur bliver behandlet. Det omhandler dansk litteratur fra ca. 1800 – 1900: Oehlenschläger, H.C. Andersen, J.P. Jakobsen, H. Bang m.fl.

Tema: Humor. Uddrag af Nestroys komedie, ”Temperamenternes hus”. Uddrag af Holbergs komedie, ”Den politiske Kandestøber” Uddrag af Voltaires roman, Candide”.

Eleverne refererer bøger efter eget valg.

Stilskrivningen fortsætter med at udvikle studiet af stilistiske virkemidler og lægger i 9. klasse vægt på at udtrykke tanker og ideer, f.eks. i form af debat eller artikler med et ikke alt for kompliceret indhold. Avis- og ugebladssprog eller ungdommens jargon bliver undersøgt og studeret. Eleverne bliver også gjort bekendt med andre stiltyper, som juristsprog, bureaukratisprog osv.

-17-

Sprog, litteratur og kommunikation

Med udgangspunkt i sammenhæng mellem indhold, betydning og form arbejdes der med samspillet mellem genre, teksttype, sprog, indhold og situation, sprogets muligheder og sprog og teksters æstetik.

Med udgangspunkt i elevernes oplevelse og forståelse af litterære tekster og andre udtryksformer arbejdes der med analyse, fortolkning og vurdering af både indhold og udtryk.

Arbejdet med at analysere, fortolke, vurdere og perspektivere foregår i små og større fællesskaber, men også elevernes individuelle tekstarbejde prioriteres.

Elevernes alsidige personlige udvikling

I danskfaget arbejdes bevidst med at styrke denne udvikling gennem anvendelse af det overordnede læringssyn, der er beskrevet i skolens formål.

Derudover bidrager faget gennem det faktum, at dansklæreren altid vil være klasselærer for den enkelte klasse.

Eleverne inddrages efter modenhed i en række beslutninger om såvel arbejdstemaer som undervisningsformer, mål for udflugter og ekskursioner m.v..

Undervisningsformerne understøtter det centrale syn på en udvikling fra lærerstyring til deltagerstyring henover skoleårene.

Skolen har et tæt samarbejde mellem skole og hjem. Dette kommer til udtryk gennem en række fællesarrangementer i løbet af året, hvor forældre inviteres til forskellige arrangementer, hvor eleverne ved forskellig optræden, viser noget af det der arbejdes med i de forskellige fag, og viser hvor langt de er nået. På denne måde får forældrene en dybere og mere indsigtsfuld oplevelse af elevernes standpunkt.

På Rudolf Steiner skolen anses det for væsentligt, at eleverne i løbet af skoletiden modtager mange og forskelligartede oplevelser. Skolen prioriterer således en aktiv praksis med ekskursioner og lejrskoler gennem hele skoleforløbet.

Indtil 6. klasse forberedes disse aktiviteter primært som led i danskundervisningen, medmindre der er tale om fællesaktiviteter for hele eller dele af skolen.

Skolens undervisningsplan er i øvrigt tilrettelagt, så eleverne vil møde faglige og personlige udfordringer af vidt forskellig art. Det er en del af skolens læringssyn, at undervisningen i bred forstand skal stille krav til menneskets mange forskellige intelligenser. Håndens og åndens arbejde forudsættes lige vigtige.

-18-

Måden at kommunikere og tale til hinanden på, forudsætter en løbende aktiv indsats fra lærere og elever, og denne del af elevernes alsidige udvikling indgår også i danskfaget, hvor der arbejdes med mange af elementerne i den sproglige opmærksomhed.

I arbejdet med skolens undervisningsmiljøplan, inddrages eleverne i betydende og mærkbare beslutninger om eget miljø alt efter alderstrin. De præsenteres for arbejdsmarkedets opbygning til varetagelse af arbejdsmiljøspørgsmål, som i skolen analyseres i en demokratisk-, en sikkerheds- og sundheds-, en biologisk-, en global og økologisk optik.

Eleverne arbejder hele skoletiden igennem med dansk i næsten alle fag.

De fleste fag som dansk, historie, geografi, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, zoologi, botanik, betegnes som hovedfag. I disse fag undervises der i 3-4 ugers perioder og de bliver læst som to sammenhængende lektioner. En klasse kan f.eks. have dansk hver dag i 3 uger fra kl. 8 – 10. Fagene skifter og kaldes hovedfagsperioder. På denne måde bliver der arbejdet intensivt og sammenhængende med et fag, samtidig med at det lægges til side for noget nyt og senere tages op igen.

Da eleverne selv skriver deres arbejdshæfter, enten fra en tekst på tavlen, en oplæst tekst eller ved egen formulering, bruger de i høj grad også faget i andre fag, som f.eks. historie, geografi, biologi, astronomi og i særlig grad i de naturvidenskabelige fag som fysik og kemi, hvor de selvstændigt opøves til at formulere sig klart og tydeligt ud fra de fænomener, de har set og hørt om. Det er skolens idé, at oplæringen i brugen af det danske sprog på alle planer er helt centralt, når skolen skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.